

Studie ÚZEI dala za pravdu Agrární komoře ČR. Podpora zemědělců není efektivní a dochází k účelovému dělení podniků, aby dosáhly na vyšší dotace

28. 03. 2024

Tisková zpráva 28. 3. 2024 – Zavedení redistributivní platby, která měla podpořit malé zemědělské podniky na úkor velkých, se zvrtilo. Po loňském spuštění této speciální dotace se zvýšil o 24 procent počet žadatelů obhospodařujících výměru 100 až 150 hektarů, což je právě hranice pro tuto podporu. To znamená, že se podniky začaly účelově dělit, aby na redistributivní platbu dosáhly i několikrát. Tato změna v rozdělení dotací zároveň poškodila podniky o velikosti přes 500 hektarů, které jsou základem produkčního zemědělství v Česku. Vyplývá to ze studie Ústavu zemědělské ekonomiky a informací spadajícího pod Ministerstvo zemědělství. Přitom proti tomuto neefektivnímu rozdělení dotací protestovaly před dvěma lety tisíce zemědělců a opakovaně před ním varovala i Agrární komora České republiky, která hájí zájmy zemědělců všech velikostí a výrobního zaměření.

Redistributivní platba byla zavedena v rámci nové Společné zemědělské politiky Evropské unie, která platí od loňska až do roku 2027. Bylo na každém státu, aby si nastavil parametry této podpory pro podniky menší velikosti podle svých individuálních potřeb a v českém pojetí je vyplácena na každých prvních 150 hektarů podniku a tvoří celkem 23 procent z obálky přímých plateb, tedy nejobjemnější skupiny zemědělských dotací. Česká vláda nastavila parametry tak, že se vymykají z evropského průměru na úrovni 10 až 12 procent. Před vytvořením nespravedlivých podmínek na trhu a zneužitím celého systému před dvěma lety opakovaně varovala Agrární komora ČR, ale pětikoalice trvala na svém a rozhodla populisticky. Toto politické rozhodnutí bylo navíc učiněno bez seriózní dopadové analýzy pouze na základě tlaku určité politické skupiny hájící své zájmy. Tento postup se bohužel opakuje i u dalších podmínek, jako je například úprava protierozních opatření v rámci DZES 5, kde rovněž dopadová analýza nebyla zpracována.

Největší zemědělská organizace, jejíž členové vyrábějí kolem 80 procent zemědělských komodit pro výrobu potravin, upozorňovala především na vytvoření nespravedlivých podmínek na trhu, poškození středních podniků a potenciální možnost zneužití systému kvůli účelovému dělení podniků tak, aby dosáhly na větší objem peněz. Agrární komoře ČR dalo za pravdu nejdříve Ministerstvo zemědělství a nyní ve své studii i Ústav zemědělské ekonomiky a informací. Tato analýza ukázala, že kategorie žadatelů s výměrou 100 až 150 hektarů se loni meziročně zvýšila o 24 procent na 1800, to znamená nárůst o několik set podniků. Přitom kategorie žadatelů obdělávajících půdu do 5 hektarů se naopak snížila o téměř 6 procent. To lze vysvětlit tak, že některé podniky se účelově rozdělily, aby vypadaly menší, a naopak menší se začaly slučovat.

„Zdravá struktura trhu by měla vypadat tak, že v ní mají své místo menší, střední i větší podniky různého výrobního zaměření i odlišných právních forem a nikdo z nich není jakkoliv diskriminován. Našimi členy jsou všechny tyto podniky a současnou zemědělskou politikou státu bohužel vnímá jako diskriminující prakticky každý. S podporou menších podniků jsme z mnoha důvodů jednoznačně souhlasili. Nemůžeme ale souhlasit s tím, jakým způsobem byla redistributivní platba na jejich podporu nastavena, protože to poškozuje všechny ostatní. Jasně se ukazuje, že k negativnímu dopadu především na střední podniky, které jsou zároveň těmi posledními, kdo provozuje náročnou a nákladnou speciální rostlinnou výrobu či mnohdy ztrátovou živočišnou výrobu. Před dvěma lety jsme na tuto skutečnost upozorňovali a předkládali stejná data, která nyní zveřejnil Ústav zemědělské ekonomiky a informací ve své studii. Bylo nám slíbeno, že v případě, že se negativní efekt vysoké redistribuce potvrdí, je vláda připravena národní strategický plán pro provádění Společné zemědělské politiky Evropské unie upravit. Nyní to ale vypadá jen jako další ze série nesplněných slibů současného

kabinetu," říká prezident Agrární komory České republiky Jan Doležal.

Podle analýzy Ústavu zemědělské ekonomiky a informací, kterou má Agrární komora ČR k dispozici, podniky nad 500 hektarů produkují 77 procent zeleniny s vysokou pracností, 75 procent ovoce s velmi vysokou pracností, 82 procent ovoce s vysokou pracností, 84 procent chmele, 78 procent cukrové řepy, 73 procent škrobových brambor a 80 procent bílkovinných plodin. Podniky nad 500 hektarů dále chovají 85 procent stavu dojníc a podobný je poměr také u drůbeže a prasat. Jedná se mnohdy o samostatné právnické osoby bez půdy, nicméně patřící do větší skupiny s půdou, která je novým systémem znevýhodněna.

„Analýza Ústavu zemědělské ekonomiky a informací upozorňuje dále na propad příjmů zemědělských podnikatelů v roce 2022 vlivem kurzového rozdílu a snížení národních dotací. V kontextu současné situace považujeme za důležité upozornit rovněž na nárůst nákladů, který zemědělci zaznamenali od roku 2014, odkdy dotační podpora stagnuje či se snižuje, a ještě razantněji od roku 2022 v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině a rekordní inflací. Následkem toho došlo v zemědělství k nárůstu cen energií, hnojiv, osiv, sadby, přípravků na ochranu rostlin ale také lidské práce. Zároveň jsme od roku 2023 zaznamenali obrovský propad tržeb vlivem poklesu cen zemědělských komodit. Tím se do značné míry pozitivní efekt redistribuce pro menší zemědělce nuluje, a ještě více se tím zesiluje negativní efekt na podniky nad 500 hektarů. V roce 2023 navíc nebyly vyplaceny zálohy přímých plateb a podpory jsou vypláceny později a v nižším celkovém objemu. Výsledkem je nejen prohlubující se ztrátovost sektoru, ale také závažné problémy s finančními toky podniků, které bez pomoci státu mohou skončit v úpadku,“ dodává prezident Agrární komory ČR Doležal.

Současná bezvýchodná situace tak opakovaně žene zemědělce do ulic. Tisíce jich několikrát protestovaly v Praze i regionech a dokud neuvidí alespoň náznak snahy o rychlé a účinné řešení, chtějí protestovat dále.

Co chtějí protestující zemědělci?

- 1) Splnění slibu vlády z 8. 6. 2022 na spuštění programu na podporu zaměstnanosti na venkově formou slevy na sociálním pojištění.
- 2) Splnění slibu vlády z 8. 6. 2022 na navrácení národních dotací na úroveň roku 2022 ve výši 5 miliard korun.
- 3) Snížení daně z nemovitých věcí na zemědělskou půdu na úroveň roku 2023 nebo nezdaňování evropských dotací, což pomůže snížit náklady v době propadajících se cen.
- 4) Aktivní řešení přebytku základních zemědělských komodit na evropském trhu, a to omezením dovozu ze třetích zemí, podporou exportu z Evropské unie a větší spotřebou v rámci obnovitelných zdrojů energie.
- 5) Plné kofinancování, stejně jako v ostatních zemích Evropské unie, záchranného balíčku na rok 2024, který připravuje Evropská komise a jeho vyplacení co nejdříve všem zemědělcům na hektar obilovin.

Kontakt pro média:

Agrární komora České republiky
tisková mluvčí Barbora Pánková
tiskove@akcr.cz, pankova@akcr.cz
tel.: 721 306 431

Agrární komora České republiky

Sdružuje většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství. Prosazuje a obhajuje oprávněné zájmy svých členů už třicet let. Její členové produkují přes 80 procent veškerých komodit a obhospodařují více než 1,4 milionu hektarů zemědělské půdy. AK ČR má téměř tři tisíce členů, což zahrnuje kolem tisíce soukromě hospodařících rolníků, a zbytek tvoří zemědělské organizace. V tomto počtu nejsou zahrnuti členové 32 profesních svazů, sdružení a unií, v nichž se příslušnost podnikatelů

překrývá a které rovněž sdružuje AK ČR.